

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Ad uictoriam in organis super octauam psalmus Daud.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Ad uictoriam in organis super octauam psalmus Dauid.

De uictoria & organis dictum est psalmo quarto, Octaua uero mysticam
significatione multi exquisitissime tractauerunt, quos suo sensu abundasse per-
mutamus, & eos qui simpliciter arbitantes octauam fuisse organum seu cytha-
matica siue historica sententia arbitantes octauam fuisse organum seu cytha-
ram ogdochordam, siquidem psal. xxxiij, indicat ad uictoriam caneretur in or-
ganis (de quibus supra psal. iij, ex. j, Paralip. xv, diximus) sed ita, ut proprio in-
strumento ogdochorde, scilicet cithara caneretur, ut octaua sit in titulo addi-
ta designanda speciei gratia. Nec mihi cognitum est, ogdochorde fuerit ne sum-
ma, media, aut infima cythararu. Psalterium decachordum apparet summum fu-
isse, ut quod in iudicis & festiuis psalmis legamus celebrari. Certum est psal-
mos ad uictoriam, in citharis cani solitos, quas frequenter generali uocabulo
organa uocant psalmorum tituli.

Ogdochorde
cithara.

Non autem est dubitandum, qd hae omnia fuerint figurae futurorum, & octo
uitas chordas non frustra fuisse, tum institutas, tum commendatas, Ego sane
pro mea temeritate non tantum ad octauam resurrectionis futurae diem cum il-
lis curro, sed ad praesentis Ecclesiae quoque conditione & affectum quendam sin-
gularem fidelium Christi, non quod & tunc in ueteri testamento non fuerit haec co-
ditio, sed quod non reuelabat. Quare uel animi causa pie meditemur ogdochor-
dam cytharam fuisse summam & principem praeter ceteris insignem: sicut psalterium
decachordum summum fuisse putamus, ideoque eam hoc titulo, adiecto nomi-
ne octaua insignitam. Dicitur enim in principio, psalterium & cytharam
in hoc differre: quod psalterium, quia cavitatem superno ligno habet, resonantiam
desertum reddit: Contra, cithara, infimo ligno caua ab imo sonat. Quibus re-
bus figurentur, duo illa sacramenta, mortis & resurrectionis Christi, in nobis
mortificatio carnis, & uiuificatio spiritus, ut citharae cantus, aliud in ueritatis
reuelatione non sit, quam opus crucis, mortificatio membrorum, destructio cor-
poris peccati, qua sursum ducitur a terrena sua sapientia, ut sapiat ea quae sur-
sum sunt, ubi Christus est. Psalterij uero cantus sit opus spiritus, iustificatio, sa-
lus, pax, & similia quae fide & spe sursum ueniunt. Unde & cytharae proprie psal-
mis ad uictoriam, sicut dictum est, aptantur, quod opus domini, id est, crux Chri-
sti, indigeat exhortatione quo ad finem usque perferatur & uictoriam perse-
uerantia obtineat.

psalterium &
cithara diffe-
runt.

Cythara cara-
nis mortifica-
tio, psalterium
est opus spūs.

Quando autem hoc psalmo, summa illa crucis & mortificationis, extremaque
linea mortis puto, & inferni describitur, non inepte ei summa cithara (id est)
octaua adaptatur. Octonarius autem numerus & celebris & sacer est in sacris
litteris (ut Hieronymus recitat) ex octaua die circūcisionis, & octo animabus
in arca Noe, Dauid quoque octauus & nouissimus filius Iesse dicitur: & Za-
charias Iohannis pater, octaua die recepit loquelam, & similia. Sunt autem octo
numerus solidus, quadratus, pariter par, sex & qualibus lateribus, habet, xxiiij.
triangulos planos, & octo solidos, sicut tessera, quae & ipsa quadrata figura in
sacris litteris usitata est, a Philosophis aequilibritati & stabilitati tributa. Porro
senarius (quo & hic psalmus censetur) est primus numerus perfectus, ut signi-
ficetur solida, stabilis, perfecta, absolutaque ueteris hominis mortificatio huius
M cytharae.

Octonarius
numerus.

Senarij per-
fectio.

M cytharae.

citharæ cantu, quæ reuera hoc psalmo describitur. Cur autem non & alijs psalmis eiusdem argumenti, idem titulus præfigatur, uolumus libenter (ut Augustinus uerbo dicam) nescire, quod noluit deus nos scire. Quare hitius psalmi uerba ei conueniunt, qui super octauam canit, hoc est, qui extremis mortis & inani doloribus cruciatur, Quod & ipsa uerba ostendunt, unde, meo iudicio, hic psalmus facit, quod præcedens docuit. Diximus enim illic naturam & uim peccati, qui æstus, qui gemitus, quæ uerba, quæ consilia, hoc psalmo declarant. Proinde generalem putemus esse sententiam & doctrinam psalmi, quæ non modo ipsi Christo, sed cuilibet Christiano hæc patenti competat. Quod si parua & perfectæ charitatis, aptissime in persona defunctorum ab Ecclesia oratur, ut nec aptius quicquam possit. His autem qui hoc affectu laborant & erudiunt, in placabile bellum est cum operarijs iniquitatis, qui operibus nisi & niti docentur, huic mortificationi, perniciosissime resistunt. Non enim nostrum hic, sed solius dei opus agitur, quod sola spe fortissime patiente sustinetur, non autem operibus hominum, aut tollitur, aut consolatur, quin in hoc excessu positus uidetur, & omnis homo sit mendax. Vnde & hic non persecutores, sed operarios iniquitatis, subdolos consolatores acerrime arguit, quæ specie blanda, huic operi dei nominationis, nunquam autem spei, magistri & autores.

Nec putandum est uniuersos Christi fideles huius psalmi cruce uexari. Non enim, omnes omnibus, & si omnes multis & uarijs tribulationibus probantur, sicut in Euangelio, non legimus nisi unam mulierculam Cananeam Syrophœnissam, huius generis quadam passione exerceri: dum Christus, nec ad eius clamorem, nec ad discipulorum intercessionem audire eam uoluit, donec se cæcæ tellis, non filijs, extrema, abnegatione comparari passa est. Cæteris, aut cæcis, aut claudis, aut similibus crassis passionibus & malis, uexatis. Ita & hæc tentatio eorum proprie est, quorum magna est fides, & quale de David dicit, uirorum secundum cor dei electorum. Discenda tamen est, ut si quo tempore nos illa uelut deus probari, parati simus.

Atque cur non tementem (quod a multis tentatum est) pro uarietate passionum cognoscenda, rationem ordinis querere in psalmis præcedentibus? Si quidem uarij psalmi sunt, non nisi uariarum passionum affectus, & consilia.

Primus itaque absolutam imaginem patris uiri, seu populi, breuibus quidem & generalibus, tum uerbis, tum sententijs proponere uidetur, ac prorsus talem, qualem uarij psalmorum affectus ostendunt, scilicet spirituales, qui non nisi lege domini afficiatur, nec ulla, seu prosperitate, seu aduersitate mutetur. Rarus contrariam impiorum imaginem, deinde utrorumque finem, quod deus illos nouerit, hos non nouerit, ideo hos perituros, illos seruandos: ut rectissime idem psalmus uice argumenti in uestibulo poni uideatur, in quo quid toto psalterio agatur, uideri liceat.

Secundus autem docet, caput & autorem patris populi Christum: Deinde locum & regnum eius, ubi, & unde oriatur, & quousque propagetur. Nempè ex Zion in omnes terminos terræ, in uitis, scilicet & frustra renitentibus uniuersis aduersarijs, eodem modo ac mores huius regni, qui sunt, seruire in timore & lætitia, atque paratos esse, fidere & sperare in eum tempore iracundiæ.

Tertio

Spes in medio
malorum mater
ria huius psal
mi.

Ratio ordinis
omnium psalmo
rum præceden
tium, & simul
argumenta eor
um.

Tercio, ipse rex & caput populi fidelis inducitur pro exemplo passionis & glorificationis, ne sit dux solo nomine, qui multa iubeat & exigat, nihil uero faciat, sed q̄ populo, cui praefectus est, legitimo ducis & auctoris officio praestat, potens in opere & sermone, incipiens facere & docere.

Quarto iam populus ducem sequens per passiones, primo corporales & heuiores inducitur, quibus exerceatur, contemptis rerum copijs & bonis huius uitae (quae abundantia uini & frumenti significat) ad spem, in qua dormiat in pace. Atque hic crucis primus & infimus est gradus, pro incipientibus & mollioribus descriptus.

Quinto, temporalibus passiones firmatus, obicitur spiritualibus periculosis tentationibus bellisq̄ uerbi. Vbi, cum cogitationibus Satanæ, haereticis, scilicet, peruersisq̄ opinionibus, aduersus puram fidem & spem pugnantibus, atq̄ adeo cum ipsa spiritualissima belua superbia, ex ipsis bonis nata, qua angelus e caelo cecidit, pugnet. Ideo hic uehementioribus & auctioribus affectibus res agitur. Hic solius cordis patiuntur uires & spiritus discutitur pro ueritate & sinceritate fidei: Qualem in Paulo aduersus ludæos & pseudoapostolos fuisse uidemus affectum.

Hoc sexto tandem extremo & perfecto agone, cum morte & inferno certatur, q̄ certaminis genus, nō cum hominibus, neq̄ super temporalibus, neq̄ spiritualibus generis, sed intus in spiritu, immo extra & supra spiritum in exaltata illa suprema, ubi nemo audit, uidet, sentit, nisi spiritus, q̄ gemitibus inenarrabilibus postulat p̄ sanctis, ac cum ipso quodammodo deo certat, neq̄ nomen potest huic dari, nec nisi experto cognita fieri. De qua iam uideamus.

DOMINE ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.

Quaeritur est, an aliud ira q̄ furor, aliud arguere q̄ corrumpere sit. Et notū est alijs quoq̄ locis, argui & castigari simul cōponi, ut Apost. iij. Ego quos amo, arguo, & castigo: ut hic sit ultimum corripas, id quod castiges siue disciplinas. Qui uolet tautologiam esse, abūdet suo sensu. Nos interim sic distinguamus: Argui & corripas differunt. Qui argui sit reprehendi; corripas, sit reprehensum percuti. Quae ex usu hominum accipimus, ubi reus, primum accusatur & reprehendit, deinde sententia data, plectitur. Sic & pueri ubi peccauerint, primum arguuntur, deinde uerberantur. Reprehensio autem ista cordis in spiritu, est p̄uor ille & horror conscientiae a facie iudicij dei. Qua Christus pro nobis laborauit in horto: sicut de eo Isa. liij. praedixerat: Laborauit anima eius, & cum ipse cepisset redere & pauere, ait: Tristis est anima mea, usq̄ ad mortem. Hic enim, omni fiducia exuta, non nisi horribiliter rea sibi inuenit anima, & sola coram aeterno, iratoq̄ dei tribunali constituta. De quo Job. ix. Si repente interroget, quis respondebit ei: obmutescit enim, non secus atq̄ ille contiuus Euāgelicus Matt. xxij. qui de ueste nuptiali interrogatus, obmutuit. Tum illud q̄ ibidem sequitur: Ligatis illi manibus & pedibus, p̄ncipite in tenebras exteriores: exprimit, quod hic dicit, in ira corripas. Reprehensa enim conscientia & conuicta, mox nō sentit aliud q̄ aeternam sibi intentari dānationē. Nec est ullus q̄ hunc affectū (q̄ nec inferiores) summum intelligat, nisi q̄ gustauerit: Ideoq̄ nec digne possumus eū tractare. Passus est eum praeter ceteros Job, & quidē crebro. Inde Dauid, & Ezechias rex. Isa. xxxvii. & pauci alij. Deniq̄ Theologus ille germanicus, Ioan. Taulerus, Io. Taulerus non raro germ. Theol.